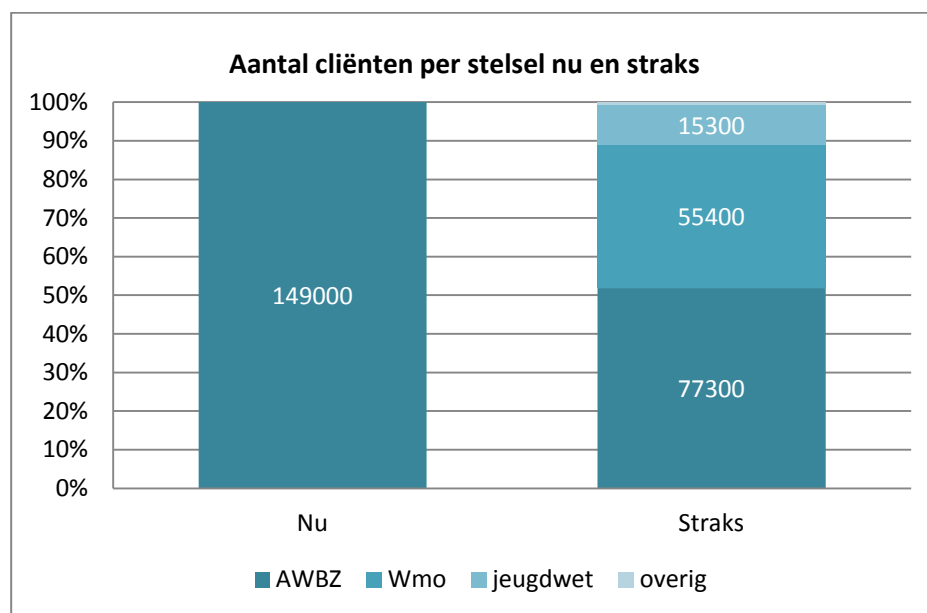

Gehandicaptenzorg van AWBZ naar Wmo

Inleiding

Per 2015 vervalt de aanspraak op extramurale begeleiding, dagbesteding, kortdurend verblijf en persoonlijke verzorging uit de AWBZ. De cliënten vanaf 18 jaar die op deze ondersteuning zijn aangewezen, kunnen dan een beroep doen op de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), die door de gemeenten wordt uitgevoerd. Het betreft cliënten met een verstandelijke, lichamelijke en/of zintuiglijke beperking, ouderen of mensen met een psychiatrische aandoening. De overheveling van de begeleiding, dagbesteding en kortdurend verblijf naar de Wmo gaat gepaard met een budgetkorting van 25%. De aanspraken voor persoonlijke verzorging worden ingeperkt, wat wordt vertaald in een budgetkorting van 15%. Cliënten onder de 18 jaar komen onder de gemeentelijke jeugdwet.

In onderstaande figuur zijn de aantallen cliënten in de gehandicaptenzorg weergegeven die momenteel gebruikmaken van de AWBZ. De extramurale zorg zal per 2015 uit de AWBZ zijn verdwijnen. Dit gaat om bijna de helft van het aantal cliënten dat gebruikmaakt van de gehandicaptenzorg, zo'n 71.000 cliënten. Vrijwel al deze cliënten zijn dan voor zorg en ondersteuning op de gemeenten aangewezen via de Wmo of de jeugdwet.

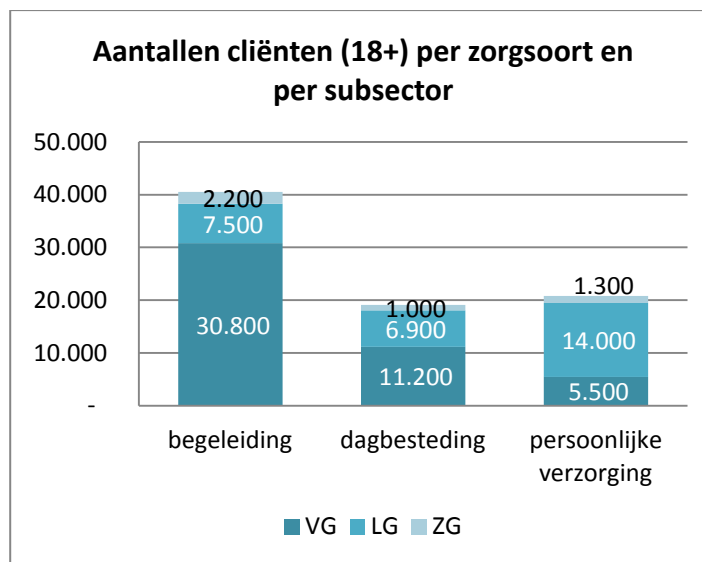

Figuur 1 - Aantal cliënten naar huidig en toekomstig stelsel

In deze factsheet richten wij ons op de cliënten uit de gehandicaptenzorg die vanaf 2015 een beroep gaan doen op de Wmo. Daarnaast hebben wij een aparte factsheet gemaakt met een beeld van het aantal cliënten binnen de gehandicaptenzorg in het algemeen en in de verschillende deelsectoren. Tot slot komt er een aparte factsheet over de jeugdwet.

Cliënten naar de Wmo

Uit figuur 1 blijkt dat er ongeveer 55.000 cliënten naar de Wmo overgaan. In figuur 2 wordt een uitsplitsing gegeven per zorgsoort. Veel cliënten maken gebruik van meerdere zorgsoorten. Het totaal van deze cliënten is daarom hoger dan 55.000.

Figuur 2. Aantal cliënten dat op de Wmo is aangewezen per zorgsoort¹ en subsector

In onderstaande tabellen worden de aantallen cliënten weergegeven per zorgsoort en verdeeld naar deelsectoren onderscheiden naar 17 jaar en jonger en 18 jaar en ouder. Tabel 1 bevat de indicatiecijfers op 1 september 2012.

Grondslag	Aantal geïndiceerde cliënten				
	Totaal aantal unieke cliënten met een vorm van begeleiding	Waarvan individuele begeleiding	Waarvan dagbesteding	Waarvan kortdurend verblijf	Persoonlijke Verzorging
VG < 18 jaar	23.505	16.555	17.606	8.354	9.151
VG 18+ jaar	40.605	37.385	13.481	3.556	6.651
LG < 18 jaar	19.425	1.744	1.060	642	2.210
LG 18+ jaar		11.185	10.354	949	20.997
ZG < 18 jaar	4.395	661	448	175	269
ZG 18+ jaar		3.208	1.423	57	1.758
Gehandicaptenzorg	87.930	70.738	44.368	13.733	41.036

Tabel 1 - Aantal geïndiceerde cliënten per grondslag voor verschillende zorgvormen

Bron: CIZ rapportage Begeleiding in beeld; CIZ Basisrapportage AWBZ; CVZ gegeven obv AZR stand 1-9-2012

¹ Kortdurend verblijf wordt hier buiten beschouwing gelaten vanwege de kleine aantallen.

Tabel 2 geeft een schatting van de cijfers van cliënten die gebruikmaken van zorg in natura op basis van de voorkeur voor zorg in natura bij de indicatie. Er zijn geen harde cijfers beschikbaar over het aantal cliënten dat daadwerkelijk extramurale zorg afneemt. Wel zijn voor begeleiding de voorkeuren per grondslag beschikbaar. Op basis hiervan wordt het aantal cliënten dat gebruikmaakt van zorg in natura ingeschat. In de volgende paragrafen wordt nader ingegaan op de verschillende zorgvormen.

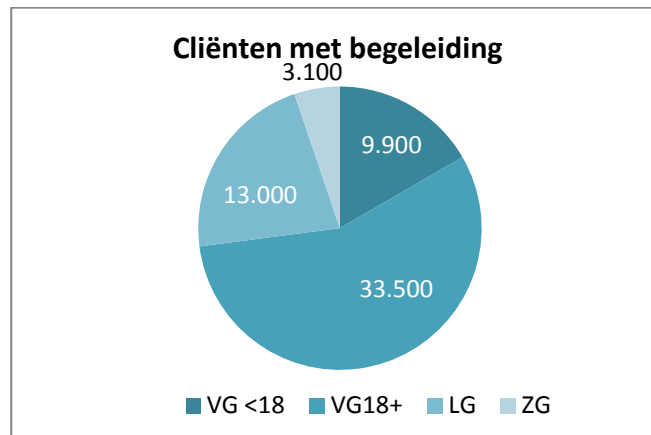
Grondslag	Aantal cliënten in zorg				
	Begeleiding	Individuele begeleiding	dagbesteding	Kortdurend verblijf	Persoonlijke verzorging
VG <18 jaar	9.900	7.000	7.400	2.500	3.900
VG 18+ jaar	33.500	30.800	11.200	1.100	5.500
LG < 18 jaar	13.000	1.200	800	200	1.500
LG 18+ jaar		7.500	6.900	300	14.000
ZG < 18 jaar	3.100	500	400	100	200
ZG 18+ jaar		2.200	1.000	100	1.300
<i>Gehandicaptenzorg</i>	<i>59.300</i>	<i>49.100</i>	<i>27.400</i>	<i>4.100</i>	<i>26.200</i>

Tabel 2 - Geschat aantal cliënten per grondslag dat gebruik maakt van zorg in natura

Bron: Schatting op basis van indicatiecijfers uit tabel 1 en voorkeursleveringsvorm uit CIZ rapportage Begeleiding in beeld en CIZ Basisrapportage AWBZ

Cliënten met een vorm van extramurale begeleiding

Op 1 januari 2013 hadden zo'n 88.000 cliënten met een beperking een indicatie voor een vorm van extramurale begeleiding. Dit is 41% van het totaal aantal AWBZ-cliënten met een indicatie voor begeleiding (214.000). Extramurale begeleiding kan bestaan uit individuele begeleiding, dagbesteding, kortdurend verblijf of een combinatie van deze prestaties. Naar schatting 60.000 van de geïndiceerde cliënten maken gebruik van een vorm van begeleiding in de gehandicaptenzorg in natura.

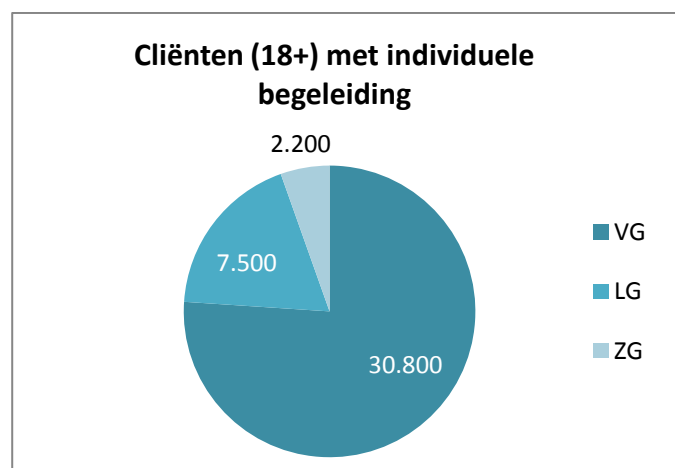

Figuur 3. Aantal cliënten met een vorm van begeleiding per sector 2012

Extramurale Begeleiding individueel

Zo'n 70.000 cliënten in de gehandicaptenzorg hadden op 1 september 2012 een indicatie voor extramurale begeleiding individueel. Dit is ongeveer 44% van de totale extramurale begeleiding die in de AWBZ is geïndiceerd. Niet alle cliënten met een indicatie maken ook daadwerkelijk gebruik van zorg. Daarnaast kiezen sommige cliënten voor een persoonsgebonden budget. Op basis van voorkeur voor zorg in natura wordt het aantal cliënten dat extramurale begeleiding krijgt naar schatting een kleine 50.000. Hierbij is geen rekening gehouden met cliënten die een verblijfsindicatie niet verzilveren en extramurale begeleiding ontvangen.

In 2011 waren de kosten voor extramurale begeleiding aan mensen met een beperking ongeveer € 500 miljoen.

Figuur 4. Aantal cliënten met individuele begeleiding per sector dat naar de Wmo gaat

Cliënten vanaf 18 jaar per subsector

Het aantal cliënten vanaf 18 jaar met een indicatie voor extramurale begeleiding met grondslag VG was op 1 september 2012 ruim 37.000. Met grondslag LG waren dit ruim 11.000 cliënten en voor de ZG ruim 3.000 cliënten. Op basis van de voorkeur voor zorg in natura die per grondslag

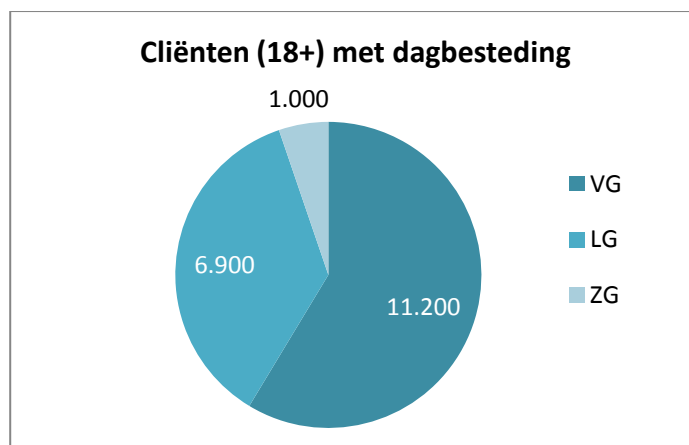
beschikbaar is, komen we dan uit op naar schatting bijna 31.000 VG-cliënten, 7.500 LG-cliënten en ruim 2.000 ZG-cliënten met individuele begeleiding. In de ZG sector is sprake van relatief veel kortdurende trajecten waardoor het aantal cliënten per jaar dat ZG-begeleiding krijgt, hoger ligt. Het gemiddeld aantal geïndiceerde uren begeleiding is voor de VG ongeveer 3,8 uur, voor de LG 3,3 uur en voor de ZG 2,7 uur per week. Voor zorg in natura ligt de gemiddelde zorgomvang van begeleiding lager dan voor pgb, maar hier zijn geen gegevens per subsector van bekend.

Extramurale dagbesteding

Daarnaast hadden op 1 september 2012 ruim 44.000 cliënten een indicatie voor extramurale begeleiding in groepsverband (dagbesteding). Dit is ongeveer 43% van het totaal aantal geïndiceerden voor dagbesteding in de AWBZ. Op basis van de aangegeven voorkeur voor zorg in natura schatten wij het aantal cliënten in zorg op zo'n 27.000. In 2011 is zo'n € 430 miljoen uitgegeven voor zorg in natura. Een groot deel van de cliënten heeft zowel een indicatie voor dagbesteding als voor individuele begeleiding.

Cliënten vanaf 18 jaar per subsector

Ruim 13.500 cliënten met grondslag VG heeft een indicatie voor dagbesteding met een gemiddelde zorgomvang van 7,2 dagdelen per week. Naar schatting ruim 11.000 cliënten maken gebruik van zorg in natura. Voor de grondslag LG geldt dat ruim 10.000 cliënten een indicatie voor dagbesteding hebben, van wie zo'n 7.000 cliënten dagbesteding ontvangen. De gemiddelde geïndiceerde zorgomvang voor LG-cliënten bedraagt 4,9 dagdelen per week. Voor de ZG-cliënten geldt dat er ongeveer 1.400 cliënten met een indicatie zijn en dat van hen ongeveer 1.000 cliënten in natura zorg ontvangen. De gemiddelde zorgomvang bij deze groep is 3,8 dagdelen per week.

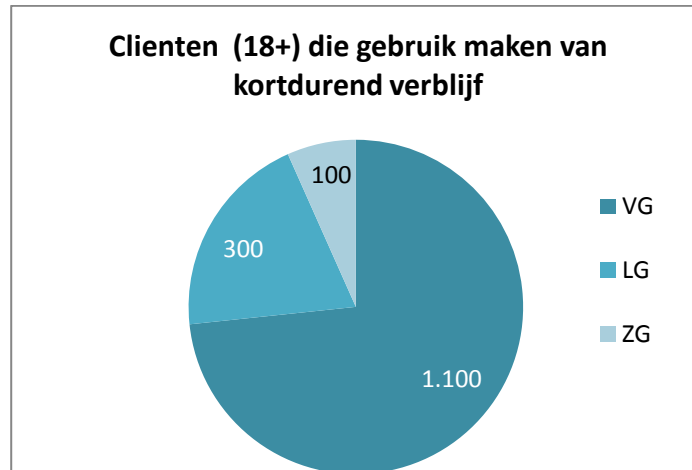

Figuur 5. Aantal cliënten met dagbesteding per sector dat naar de Wmo gaat, 2012

Kortdurend verblijf

Kortdurend verblijf wordt altijd in combinatie met begeleiding geïndiceerd en waar nodig ook met VP en PV. Op 1 september 2012 hadden bijna 14.000 mensen met een beperking een indicatie voor kortdurend verblijf. Dit is 71% van alle geïndiceerde kortdurend verblijf. Slechts zo'n 30% van de geïndiceerden neemt kortdurend verblijf in natura af. Het betreft ongeveer

4.100 cliënten. Hiervan zijn ongeveer 1.500 cliënten 18 jaar of ouder. Verdeeld naar subsector gaat het om ruim 1.100 VG cliënten, 300 LG cliënten en 100 ZG-clieñten die gebruik maken van kortdurend verblijf.

Figuur 6. Aantal cliënten met kortdurend verblijf per sector dat naar de Wmo gaat, 2012

Persoonlijke verzorging

Persoonlijke verzorging is in de gehandicaptenzorg bij ruim 41.000 cliënten geïndiceerd. Dit is 15% van het totaal aantal cliënten met een indicatie voor PV. Ongeveer 83% van de cliënten met een indicatie voor PV heeft voorkeur voor zorg in natura. Het is niet bekend of dit voor de verschillende sectoren of subsectoren gelijk is. Uitgaande van het gemiddelde schatten we het aantal cliënten dat gebruik maakt van persoonlijke verzorging in natura op ruim 26.000. Het merendeel van deze cliënten heeft de grondslag LG.

Van de volwassen cliënten die persoonlijke verzorging nodig hebben zijn er 21.000 geïndiceerd in de LG; hiervan zijn 14.000 in zorg. In de VG sector gaat het om 6.500 geïndiceerden en 5.000 in zorg. Voor de ZG gaat het om bijna 1.800 geïndiceerden en 1.300 in zorg.

Vervoer dagbesteding

Het vervoer dat samenhangt met extramurale dagbesteding wordt ook overgeheveld naar de Wmo en de jeugdzorg. Op 1 januari 2013 hadden bijna 40.000 cliënten (90%) in de gehandicaptenzorg met een indicatie voor extramurale dagbesteding ook een indicatie voor vervoer. Dit is ongeveer de helft van het totaal aantal cliënten met een indicatie voor vervoer. Naar schatting 17.000 cliënten van 18 jaar of ouder maken gebruik van vervoer via zorg in natura².

Van deze cliënten zijn er 10.500 VG cliënten. Daarnaast zijn er 900 cliënten in de ZG sector en ruim 6.000 met een LG grondslag.

Geëxtramuraliseerde zorg

Naast de huidige extramurale cliënten, geldt de overheveling naar het gemeentelijk domein ook voor cliënten die voorheen in lage intramurale zorgzwaartepakketten zouden instromen. Nieuwe

² 90% van de cliënten die dagbesteding afnemen

cliënten krijgen geen indicatie meer voor de lage zorgzwaartepakketten, maar voor extramurale functies. Vanaf 2013 geldt dit voor de pakketten VG 1 en VG 2. Vanaf 2015 geldt dit voor het pakket VG 3, waarbij ongeveer de helft van de nieuwe cliënten door verscherping van de toegang niet meer voor een intramuraal ZZP in aanmerking komen. Vanaf 2016 worden de pakketten LG 1 en 3 en ZG-aud 1 en ZG-vis 1 voor nieuwe cliënten geëxtramuraliseerd. Door de aanscherping van de toegang tot verblijf tot lage ZZPs in de VG verwacht VWS dat vanaf 2014 ook voor de lage pakketten in de LG en ZG een verminderde nieuwe instroom plaatsvindt.

Uitgaande van zo'n 10% nieuwe cliënten dat elk jaar zou instromen in deze pakketten, kunnen we een inschatting maken van het aantal cliënten dat per jaar een beroep gaat doen op de Wmo of de jeugdwet. De instroom van 10% geldt over het hele jaar, in het eerste jaar houden we rekening met een effect van 5%. Per jaar zijn er naar schatting 700 nieuwe VG 1 en VG 2 cliënten die niet meer voor een ZZP in aanmerking komen. Vanaf 2015 moeten zij een beroep doen op de gemeente. Het gaat dan om zo'n 1.750 cliënten in 2015 en vervolgens elk jaar zo'n 700 nieuwe cliënten. Slechts 1% van de cliënten is onder de 18 jaar³ en komen onder de Jeugdwet, de overige cliënten komen onder de Wmo. Voor de VG 3 gaat het om zo'n 660 cliënten per jaar. Een klein deel (3%) van de VG 3 cliënten is onder 18 jaar, we gaan ervan uit dat deze cliënten ook bij verscherpte toegang in aanmerking blijven komen voor intramurale zorg. In de LG sector is de instroom ongeveer 185 cliënten per jaar en in de ZG 36 cliënten.

ZZP	Per jaar	ZZP	Per jaar	ZZP	Per jaar
VG 1	147	LG 1	60	ZG - aud 1	20
VG 2	552	LG 3	125	ZG - vis 1	16
VG 3	1.311				

Tabel 3 - Aantal instromende cliënten per ZZP per jaar

Bron: NZa bestand aantallen cliënten per ZZP (2011); inschatting instroom 10% VWS

Financiële consequenties van de overheveling naar de Wmo

De financiële gevolgen van de voorgenomen overhevelingen naar de gemeente worden hieronder weergegeven. De budgetten voor dagbesteding, vervoer en begeleiding en persoonlijke verzorging uit 2011 zijn met groei doorgerekend tot 2015. Dit budget is verdeeld naar het deel onder 18 jaar, dat naar de jeugdwet gaat, en het deel boven de 18 jaar dat naar de Wmo gaat. Deze verdeling is geschat op basis van indicatiecijfers voor de VG 18- en VG 18+, gecorrigeerd voor verschillen in voorkeurslevering voor zorg in natura en zorgomvang. De korting voor begeleiding, dagbesteding en vervoer bedraagt 25%. De korting voor persoonlijke verzorging is 15%.

De kosten voor dagbesteding bevatten ook de kosten voor dagbehandeling, omdat hier in 2011 nog geen aparte prestaties voor waren. Het is nog niet besloten in welk stelsel de extramurale dagbehandeling voor volwassenen wordt ondergebracht. De kosten die naar de Wmo gaan worden hierdoor waarschijnlijk overschat.

³ CVZ cijfers obv. AZR: aantallen cliënten naar leeftijd en ZZP met grondslag VG.

	basisbudget 2015	deel >18 jr	Budget Wmo zonder korting	korting	Budget Wmo met korting
Dagbesteding	€ 474	74%	€ 351	€ 88	€ 263
Vervoer	€ 34	74%	€ 25	€ 6	€ 19
Begeleiding	€ 555	81%	€ 450	€ 112	€ 337
Persoonlijke verzorging	€ 351	72%	€ 253	€ 38	€ 215
Geëxtramuraliseerd	€ 54		€ 54	€ 13	€ 41
Totaal	€ 1.468		€ 1.132	€ 257	€ 875

Tabel 4 - Berekening budget Wmo na overheveling budgetten in 2015 (in mln)

Naast de huidige extramurale zorg, zal ook de geëxtramuraliseerde zorg voor een groot deel naar de Wmo worden overgeheveld. We gaan er van uit dat het grootste deel van de zorg in de VG pakketten begeleiding en dagbesteding betreft. We stellen de zorgkosten in de extramurale zorg gelijk aan de zorgkosten in de zorgzwaartepakketten minus de verblijfscomponent. Dit houdt in dat we het zorgbudget van de geëxtramuraliseerde cliënten berekenen als het ZZP budget exclusief de verblijfscomponent met een korting van 25%.

Bij de overheveling in 2015 gaat het om 25%⁴ van het budget van ZZP VG 1 en 2 en 2,5%⁵ van het budget ZZP VG 3. Het budget voor de geëxtramuraliseerde VG 1 en 2 minus de verblijfscomponent is ongeveer € 42 mln en voor VG 3 € 12 mln. Voor de geëxtramuraliseerde VG 1-3 wordt in 2015 naar schatting € 40 mln overgeheveld naar de Wmo. Een heel klein deel zal naar de jeugdwet gaan⁶.

Overheveling vanaf 2016

Voor de VG pakketten gaat het vanaf 2016 jaarlijks om ongeveer € 31 mln dat naar de Wmo gaat. Voor de LG 1 en 3 gaat het om een budget van ruim € 7 mln dat per jaar wordt geëxtramuraliseerd. De LG 3 pakketten bevatten relatief veel persoonlijke verzorging, dit gaat met een korting van 15% naar de Wmo. Hierdoor resteert een budget voor de geëxtramuraliseerde LG pakketten van ongeveer € 6 per jaar voor de Wmo. Het budget voor de ZG aud 1 en ZG vis 1 is zo'n € 1.2 mln, dat jaarlijks per 2016 wordt geëxtramuraliseerd. In deze pakketten zit relatief veel behandeling, dat waarschijnlijk naar de Zvw gaat. Naar schatting € 900.000 uit het pakket wordt overgeheveld naar de Wmo.

Meer informatie

Mevrouw B. (Bianca) Roos

broos@vgn.nl

030-27 39 410

⁴ 10% instroom per jaar, start 2013, in eerste jaar halfjaareffect

⁵ ZZP VG 3 wordt voor de helft geëxtramuraliseerd, 10% instroom per jaar, start 2015, eerste jaar halfjaareffect

⁶ Slechts 1% van de cliënten VG 1 en 2 is jonger dan 18 jaar.

De Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN) is de brancheorganisatie die opkomt voor de belangen van aanbieders in de gehandicaptenzorg. De 165 instellingen die bij ons zijn aangesloten, variërend van klein tot groot, bieden zorg en ondersteuning aan mensen met een verstandelijke, lichamelijke en/of zintuiglijke beperking.